

Statnett SF

Vår dato: 04.04.2022

Vår ref.:

Arkiv:

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandler:

Thomas Kallevik

Godkjenning av metode for ytterligere egenskaper for FCR etter SO GL artikkel 154.2

Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME) mottok forslag til metode for ytterlige egenskaper for frekvensreguleringsreserver (frequency containment reserves, FCR) fra Statnett SF (Statnett) den 15. oktober 2021. Metodeforslaget er utarbeidet etter krav i Europakommisjonens forordning (EU) 2017/1485 av 2. august 2017 om retningslinjer for drift av transmisjonsnett for elektrisk kraft (SO GL) artikkel 154.2.

RME godkjenner Statnetts forslag til metode for ytterligere egenskaper for FCR.

1. Beskrivelse av saken

1.1. Bakgrunn

I Europa pågår det et arbeid med å koble sammen landenes kraftmarkeder. Formålet er å opprette et indre kraftmarked som kan sikre trygg energiforsyning, øke konkurransen og gi forbrukere mulighet til å kjøpe strøm til rimelige priser. Europakommisjonen har som et ledd i dette arbeidet blant annet vedtatt åtte forordninger innenfor kraftmarkedsområdet. SO GL er en av disse. SO GL er innlemmet i EØS-avtalen og gjelder som forskrift i Norge, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1.¹

SO GL setter krav til driftssikkerhet og tiltak for å opprettholde normal drift, og legger utgangspunktet for felles metoder, prinsipper og tidsfrister for driftsplanlegging og driftssikkerhetsanalyser. Forskriften inneholder også regler for frekvensregulering og reserver, inkludert tekniske krav til blant annet responstider og volum.

SO GL inneholder krav om at Statnett skal være med på å utarbeide flere metoder og vilkår for å gjennomføre regelverket. Noen av disse metodene og vilkårene skal Statnett utarbeide sammen med

¹ Forskrift av 20. desember 2006 nr. 1563 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene

Adresse

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

E-post: rme@nve.no, Telefon: 22 95 95 95, Internett: <http://reguleringsmyndigheten.no/>

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

andre systemoperatører for transmisjonsnett (TSO) i synkronområdet Norden, og noen skal Statnett utarbeide sammen med TSOer i hele EØS, med unntak av Island og Liechtenstein.

RME skal vurdere metodeforslagene utviklet av TSOene, og har hjemmel til å godkjenne metodene etter SO GL artikkel 6, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene §§ 1 og 2, og etter energiloven § 6-1.²

Ett av forslagene som etter SO GL kan oversendes til RME for godkjenning er ytterligere egenskaper for FCR utarbeidet i henhold til krav i SO GL artikkel 154.2. TSOene kan etter SO GL selv velge om de ønsker å utarbeide denne metoden. TSOene i det nordiske synkronområdet har valgt å utvikle metoden i fellesskap, og SO GL artikkel 154.2 inneholder da krav til innholdet i metoden.

1.2. Oversendelse av metodeforslaget

Den 15. oktober 2021 mottok RME forslag til metode om ytterligere egenskaper for FCR etter SO GL artikkel 154.2.

Metoden er utviklet i fellesskap av alle TSOene i det nordiske synkronområdet. Det nordiske synkronområdet består av Norge, Sverige, Finland og Øst-Danmark (DK2). Metoden er en del av driftsavtalen for det nordiske synkronområdet, jf. SO GL artikkel 118.

Tekniske minstekrav for FCR i det nordiske synkronområdet er gitt i SO GL artikkel 154.1 og vedlegg V. For å ivareta driftssikkerheten i det nordiske synkronområdet har de nordiske TSOene mulighet til å fastsette ytterligere tekniske egenskaper for enheter som skal tilby FCR. FCR er reservene TSOene bruker umiddelbart for å stabilisere frekvensen etter at det har oppstått en ubalanse i kraftsystemet. I det nordiske synkronområdet finnes det to FCR-produkter, FCR-N (normaldrift) og FCR-D (forstyrrelser). FCR-N blir aktivert innenfor standard frekvensintervall (49,9-50,1 Hz), mens FCR-D blir aktivert utenfor dette intervallet. FCR-D består av to produkter, FCR-D opp (frekvenser under 49,9 Hz) og FCR-D ned (frekvenser over 50,1 Hz).

Metoden beskriver hvordan responsen til FCR-N skal være innenfor standard frekvensintervall, samt hvordan FCR-N skal aktiveres dersom frekvensen raskt endres til 49,9 eller 50,1 Hz. De tekniske minstekravene som er listet i SO GL vedlegg V sier at kravet til full aktiveringstid kun gjelder utenfor standard frekvensintervall, og at frekvensavviket for full aktivering av FCR er pluss minus 500 mHz. Disse kravene gjelder derfor kun FCR-D i Norden, og av den grunn har de nordiske TSOene valgt å fastsette en egen full aktiveringstid for FCR-N på 3 minutter. Kravene til respons og responstiden for FCR-D opp og ned er foreslått like, og skal aktiveres tilnærmet lineær innenfor intervallet for de to produktene. Dersom frekvensen faller til enten 49,5 Hz eller øker til 50,5 Hz skal henholdsvis FCR-D opp og FCR-D ned aktiveres med 50 prosent innen 5 sekunder og 100 prosent innen 30 sekunder.

De nordiske TSOene viser til at kravene til FCR-N er innenfor de intervallene som er angitt i Kommisjonsforordning (EU) 2016/631 av 14. april 2016 om fastsettelse av nettrekler for krav til nettilkopling for generatorer (RfG) artikkel 15.2 bokstav d) og Kommisjonsforordning (EU) 2016/1388 av 17. august 2016 om fastsettelse av nettrekler for tilkopling av distribusjonsnett og forbruksanlegg (DCC) artikkel 27 og 28. For FCR-D har de nordiske TSOene fastsatt et strengere krav enn det som er gitt i RfG ettersom de krever at FCR-D skal aktiveres med 50 prosent innen 5 sekunder ved frekvensfall til 49,5 Hz eller frekvensøkning til 50,5 Hz. TSOene begrunner dette med at de må ha dette kravet for å ivareta driftssikkerheten ved et plutselig frekvensfall. TSOene peker på at dette vil være spesielt viktig ved lave nivåer av roterende masse i det nordiske synkronområdet.

² Lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. av 29. juni 1990 nr. 50 (heretter forkortet energiloven).

Statnett opplyser om at metoden i stor grad vil være en nedfellelse av hvordan systemet driftes i dag, med unntak av FCR-D ned som er et nytt produkt. Statnett mener metoden kan gjennomføres innenfor gjeldende regelverk, og at retningslinjene vil oppdateres for å være i tråd med kravene i metoden.

1.3. Høring og konsultasjon

TSOene har etter SO GL en plikt til å høre metoden før den ferdigstilles. De synspunkter som kommer frem under høringen skal tas i betraktning når metoden ferdigstilles.

Høringen ble gjennomført av alle de relevante nordiske TSOene fra 1. april til 1. mai 2020 gjennom ENTSO-E³. Statnett har sammen med metoden vedlagt et forklarende dokument som beskriver hvordan de, sammen med de andre TSOene i Europa, har tatt hensyn til synspunkter fra denne høringen.

RME har gjennomført en nasjonal konsultasjon av metodeforslaget fra 18. oktober til 18. november 2021. Ingen synspunkter med relevans for forslaget implementering i Norge har kommet inn.

1.4. Koordinering under behandling av saken

Utover RMEs nasjonale konsultasjon, har RME deltatt i Energy Regulators Regional Forums (ERRF) koordinering for å komme frem til en felles enighet blant de øvrige nasjonale reguleringsmyndighetene om metodeforslaget.

2. Bestemmelser som ligger til grunn for vedtaket

2.1. SO GL

SO GL er innlemmet i EØS-avtalen og gjelder som forskrift i Norge, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1.

Overordnede mål med forskriften

Formålet med SO GL er ifølge artikkel 4.1 å:

- a) fastsette felles krav og prinsipper for driftssikkerhet,
- b) fastsette felles driftsplanleggingsprinsipper for samkjøringsnettet,
- c) fastsette felles prosesser og strukturer for lastfrekvensregulering,
- d) sikre forutsetningene for å opprettholde driftssikkerheten i hele Unionen,
- e) sikre forutsetningene for å opprettholde frekvenskvalitetsnivået for alle synkronområder i hele Unionen,
- f) fremme samordningen av systemdrift og driftsplanlegging,
- g) sikre og forbedre gjennomsiktigheten og påliteligheten av opplysningene om driften av transmisjonsnettet,
- h) bidra til en effektiv drift og utvikling av transmisjonsnettet for elektrisk kraft og elektrisitetssektoren i Unionen.

Tidsfrister

³ ENTSO-E står for European Network of Transmission System Operators for Electricity, og er TSOenes samarbeidsorganisasjon i Europa.

TSOene skal utvikle de vilkår og metoder som kreves etter SO GL og sende disse til sine respektive reguleringsmyndigheter for godkjenning i tråd med SO GL artikkel 6.2 og 6.3, innen de tidsfrister som angis i forskriften.

Reguleringsmyndighetene skal etter SO GL artikkel 6.7 fatte vedtak om de innkomne vilkårene eller metodene innen seks måneder etter at reguleringsmyndigheten mottok forslaget til vilkår eller metode.

Høring

TSOene som etter forskriften er ansvarlig for å sende inn forslag til vilkår og metoder til godkjenning, skal samrå med interessenter, inklusive de berørte myndighetene i hvert medlemsland, om utkastet til metodeforslaget. Etter SO GL artikkel 11.1 skal høringen vare i minst én måned.

Etter SO GL artikkel 11.2 skal forslag til metoder som skal sendes inn av TSOene på europeisk nivå, offentliggjøres og sendes ut på offentlig høring på europeisk nivå. Forslag til metoder som skal gjelde på bilateralt eller multilateralt nivå skal som et minimum sendes på høring i de berørte EØS-landene.

TSOene som er ansvarlige for å sende inn forslag til metoder skal etter SO GL artikkel 11.3 ta hensyn til de innspill som kommer frem under høringsrunden før TSOene sender endelig forslag til metode til sine nasjonale reguleringsmyndigheter for godkjenning. I alle tilfeller skal det gis en grundig begrunnelse for at de synspunkter som er framkommet i høringen, er innarbeidet i forslaget eller ikke. Denne redegjørelsen skal sendes inn sammen med metodeforslaget.

Innholdskrav

Forslaget til metoder skal etter SO GL artikkel 6.6 inneholde et forslag til tidsplan for gjennomføringen og en beskrivelse av metodens forventede innvirkning på de overordnede målene for forskriften.

Artikkel 118.1 bokstav b) slår fast følgende:

1. Innen tolv måneder etter ikrafttredelsen av denne forordning skal alle TSO-er for hvert synkronområde i fellesskap utarbeide felles forslag til
 - b. ytterligere egenskaper for FCR i samsvar med artikkel 154 nr. 2,

Kravene til innhold i metode om ytterligere egenskaper for FCR følger av SO GL artikkel 154.2:

Alle TSO-er i et synkronområde skal ha rett til å angi i driftsavtalen for synkronområdet, felles ytterligere egenskaper for FCR som kreves for å ivareta driftssikkerheten i synkronområdet, ved hjelp av et sett tekniske parametere og innenfor intervallene fastsatt i artikkel 15 nr. 2 bokstav d) i forordning (EU) 2016/631 og artikkel 27 og 28 i forordning (EU) 2016/1388. Disse felles ytterligere egenskapene for FCR skal ta hensyn til synkronrådets installerte kapasitet, struktur og mønster for forbruk og produksjon. TSO-ene skal benytte en overgangsperiode for innføring av ytterligere egenskaper, som er fastsatt i samråd med de berørte leverandørene av FCR.

Godkjenning

Forslag til metoder ytterligere egenskaper for FCR etter SO GL artikkel 154.2 skal etter SO GL artikkel 6.3 godkjennes av alle de relevante reguleringsmyndighetene i det nordiske synkronområdet.

Dersom metodeforslaget krever godkjenning av flere enn én reguleringsmyndighet skal de respektive reguleringsmyndighetene etter SO GL artikkel 6.7 samordne med hverandre for å komme til enighet.

2.2. Energiloven

Etter energiloven § 6-1 fjerde ledd bokstav b), jf. bokstav a) skal RME ved enkeltvedtak fastsette eller godkjenne metoder om utøvelsen av systemansvaret.

3. Begrunnelse for vedtaket

3.1. De formelle kravene til metodeforslaget og beslutningsprosessen er oppfylt

Metodeforslaget er mottatt av RME innenfor fristen og det er gjennomført høring av metodeforslaget i tråd med de krav som følger av SO GL.

RME har koordinert sin beslutning om vedtak med de andre berørte reguleringsmyndighetene gjennom reguleringsmyndighetenes felles fora. Den 21. september 2020 kom de berørte myndigheter til enighet om at metoden kan godkjennes. RME har fattet vedtak innen seks måneder etter at metodeforslaget ble mottatt fra Statnett.

De formelle kravene til beslutningsprosessen er dermed oppfylt.

3.2. Vurdering av metodeforslaget

Det er RMEs vurdering at metoden er tilstrekkelig beskrevet og at detaljeringsgraden i metoden er tilstrekkelig balansert. De kontroller som skal gjøres etter metoden er også tilstrekkelige.

Metoden er i tråd med kravene i SO GL artikkel 154.2 for FCR-N. For FCR-D har TSOene foreslått en strengere respons enn hva som er beskrevet i RfG. TSOene har beskrevet at en lempelse på responsen for å møte kravene i RfG er uakseptabelt for driftssikkerheten i det nordiske kraftsystemet. RME mener vurderingen de nordiske TSOene har gjort virker velbegrunnet, og vi er enige i at driftssikkerheten må prioriteres. RME vurderer derfor at metodeforslaget i det vesentlige er i tråd med kravene i SO GL artikkel 154.2, og at metoden ivaretar de overordnede formålene i SO GL artikkel 154.2 og SO GL artikkel 6.6 om å ivareta driftssikkerheten i synkronområdet.

Vi mener det er viktig med treffsikre egenskaper for aktører som skal tilby FCR, og at egenskapene er koordinert mellom de nordiske landene. Dette er avgjørende for å opprettholde driftssikkerheten i det nordiske kraftsystemet.

Metodeforslaget inneholder en rimelig tidsplan for gjennomføringen av metoden. RME vurderer at metodens innhold vil bidra til å oppfylle de overordnede målene som er angitt i SO GL. Kravene i SO GL artikkel 6.6 er dermed oppfylt.

RME forutsetter at Statnett sender endrede retningslinjer på høring, dersom metoden endrer hvordan Statnett utøver systemansvaret.

Samlet sett er det RMEs vurdering at metodeforslaget kan godkjennes.

3.3. Vedtak

RME godkjenner Statnetts metodeforslag om ytterligere egenskaper for FCR i henhold til SO GL artikkel 6.1 og 6.3, og energiloven § 6-1 fjerde ledd bokstav b), jf. bokstav a). Statnett er etter dette pliktig til å anvende metoden som systemansvarlig og operatør for transmisjonsnettet i Norge.

4. Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Tore Langset
direktør

Tiril Henriksen Norvoll
fungerende seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg

Metodeforslag fra Statnett datert 15. oktober 2021

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Energiklagenemnda, men sende den til RME. RMEs e-postadresse er: rme@nve.no. RME vurderer om vedtaket skal endres. Dersom RME ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til Energiklagenemnda.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden RME fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be RME om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: - Skrive hvilket vedtak du klager på. - Skrive hvilket resultat du ønsker. - Opplyse om du klager innenfor fristen. - Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til RME for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på RMEs vedtak, og klagen er avgjort av Energiklagenemnda som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom RME eller Energiklagenemnda endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.